

Η ανατομία μιας σύνταξης μετανάστη

Όπως και πολλοί Αλβανοί και Αλβανίδες στην δεκαετία του 90, έτσι και οι γονείς μου ήρθαν στην Ελλάδα. Ο πατέρας μου ήταν εργάτης και οικοδόμος για είκοσι χρόνια και η μητέρα μου καθαρίστρια. Με πολλές θυσίες κατάφεραν να με στηρίξουν στις σπουδές μου. Σπούδασα στη Νομική στη Θεσσαλονίκη. Όμως εδώ θα γράψω περισσότερο με την ιδιότητα της μετανάστριας παρά της νομικού.

Με τον νόμο Κατρούγκαλου, οι κύριες συντάξεις χωρίζονται στο ανταποδοτικό και το εθνικό κομμάτι. Το ανταποδοτικό κομμάτι υπολογίζεται και χρηματοδοτείται από τις εισφορές που έχει πληρώσει ο ασφαλιζόμενος και το εθνικό κομμάτι χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό. Το τελευταίο αφορά ένα ποσό των 400 € και, το κυριότερο, χρειάζονται 40 χρόνια μόνιμης και νόμιμης διαμονής στην Ελλάδα και 20 χρόνια ασφάλισης για την πλήρη εθνική σύνταξη. Η εθνική σύνταξη αφορά την βασική κοινωνική προστασία, κυρίως για αυτούς που έχουν χαμηλές ανταποδοτικές συντάξεις, δηλαδή τους χαμηλόμισθους και τους χαμηλοσυνταξιούχους. Αυτές οι αυστηρές προϋποθέσεις για τη βασική κοινωνική προστασία μπορεί να οδηγήσουν σε πολύ χαμηλές συντάξεις και έρχονται σε αντίθεση με ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης που είναι αρκετά προστατευτικό. Ενώ παράλληλα το κριτήριο μόνιμης διαμονής μπορεί να θεωρηθεί ως συγκαλυμμένη διάκριση λόγω ιθαγένειας, γιατί είναι πολύ πιο πιθανόν για τους πολίτες ενός κράτους να μένουν μόνιμα για πολλά χρόνια σε αυτό, και επίσης το κριτήριο της νόμιμης διαμονής μπορεί να θεωρηθεί συγκαλυμμένη άμεση διάκριση γιατί ο πολίτης ενός κράτους δεν μπορεί να μένει παράνομα στη χώρα του - αυτή είναι η έννοια του πολίτη-παρα μόνο ένας αλλοδαπός. Ωστόσο αυτό το άρθρο θα επικεντρωθεί στο άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος και όχι στην αρχή της ισοτητας που παραβιάζεται.

Σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ. 5 του Συνταγμάτος, το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων. Γενικά τα κοινωνικά δικαιώματα δεν είναι ευθέως αγωγή εκτός μόνο εαν παραβιάζεται ο πυρήνας του δικαιώματος. Τί βρίσκεται όμως στον πυρήνα του δικαιώματος της κοινωνικής ασφάλισης;; Η βασικότερη ίσως έννοια είναι η εξασφάλιση του ελάχιστου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης. Σε μια εποχή όπου ο κ. Στουρνάρας λέει ότι η κύρια σύνταξη δεν θα φτάνει στο μέλλον, καλό είναι να επιστρέψουμε στις βάσεις της κοινωνικής ασφάλισης. Σύμφωνα με την νομολογία και τη θεωρία, η βασική σύνταξη θα πρέπει να εξασφαλίζει τουλάχιστον τους όρους της φυσικής υπόστασης στους δικαιούχους των παροχών, στα οποία περιλαμβάνεται η διατροφή, η ένδυση, η στέγαση, βασικά οικιακά αγαθά, θέρμανση, ιατρική περίθαλψη όλων των βαθμίδων. Η μη

απόδοση των επαρκών πόρων για την διαβίωση βαίνει αντίθετα στον πυρήνα του δικαιώματος της κοινωνικής ασφάλισης. Αυτός ο δημόσιος σκοπός της δημόσιας ασφάλισης δικαιολογεί και την υποχρεωτική ασφάλιση σε δημόσιο φορέα, που είναι μια άλλη βασική έννοια που βρίσκεται στον πυρήνα του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση. Αντί οι εργαζόμενοι να ασφαλίζονται σε όποιον φορέα θέλουν ή να προσφύγουν σε ιδιωτικές μορφές ασφάλισης, το κράτος τους υποχρεώνει να ασφαλιστούν σε δημόσιο φορέα, δηλαδή στον ΕΦΚΑ. Η μη εκπλήρωση του δημόσιου σκοπού της κοινωνικής ασφάλισης αφήνει έκθετη την υποχρεωτικότητα της ασφάλισης. Η μη εξασφάλιση του ελάχιστου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης δεν δικαιολογεί την δημόσια υποχρεωτική ασφάλιση. Άλλη όψη του πυρήνα του δικαιώματος που προσβάλλεται είναι η αρχή της αλληλεγγύης. Η κοινωνική ασφάλιση είναι εκ του νόμου σαν τον Ρομπέν των Δασών. Τα παίρνει από τους πλούσιους και τα δίνει στους φτωχούς. Η υποχρεωτικότητα της ασφάλισης σε δημόσιο φορέα δικαιολογείται και από έναν άλλο δημόσιο σκοπό, που είναι η εφαρμογή της κοινωνικής αλληλεγγύης και η άσκηση κοινωνικής πολιτικής. Μέσω της κοινωνικής ασφάλισης πραγματοποιείται η αναδιανομή του εισοδήματος από τους πλούσιους στους φτωχούς εφαρμόζοντας την αρχή της αλληλεγγύης που δεν υπάρχει μόνο ανάμεσα στους εργαζόμενους και τους συνταξιούχους αλλά και επεκτείνεται σε όλο το κοινωνικό σύνολο. Η άσκηση της αλληλεγγύης και η αναδιανομή του εισοδήματος εκδηλώνεται στην πράξη με την εξασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου αξιοπρεπούς διαβίωσης για όλους τους συνταξιούχους. Εδώ συνίσταται και η διαφορά με την ιδιωτική ασφάλιση. Ο αποκλεισμός από το ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπούς διαβίωσης είναι ταυτόχρονα και αποκλεισμός από την αλληλεγγύη ανάμεσα στους ασφαλισμένους και το κοινωνικό σύνολο. Το εισόδημα δεν αναδιανέμεται σε αυτά τα άτομα που το έχουν ανάγκη, σε ανθρώπους που πληρώνουν φόρους και εισφορές κανόνικα αλλά παρόλα αυτά αποκλείονται από την βασική κοινωνική προστασία και όλα τα αυτονόητα. Έτσι, οι προϋποθέσεις σύνταξης σύμφωνα με τον νόμο Κατρούγκαλου είναι αντίθετες με ένα πλέγμα διατάξεων και γενικών αρχών του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης.

Όποιο άτομο βρίσκεται κοντά στη σύνταξη και σκέφτεται να πάει την υπόθεση στα δικαστήρια μπορεί να επικοινωνήσει μαζί μας στο sysymetanastwm@gmail.com για να αναλάβουμε εμείς την νομική εκπροσώπηση δωρεάν.

*Η **Ντανιέλα Ντούντα** είναι ασκούμενη δικηγόρος.